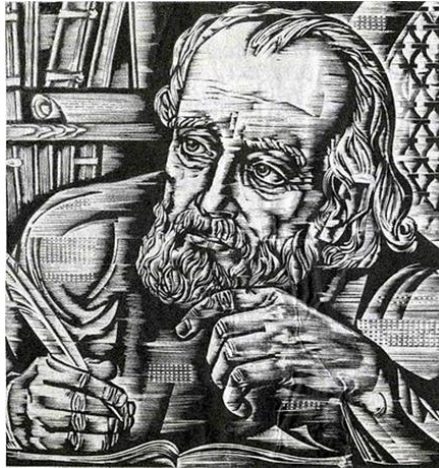

**ЦЕНТРАЛЬНА МІСЬКА ПУБЛІЧНА
БІБЛІОТЕКА
ІНФОРМАЦІЙНО- БІБЛОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ**

Памво Беринда

(До 450-річчя з дня народження)

Бібліографічний покажчик

Краматорськ, 2020

Укладачі: Побєдаш Г.А.
Труш Н.В.

Комп'ютерний набір: Побєдаш Г.А.
Відповідальний за випуск: Труш Н.В.

**Памво Беринда [Текст] : бібліографічний покажчик /
укладач..: Побєдаш Г.А. – Краматорськ: ЦМПБ, 2020. - 12 с.**

Яскравою постаттю української культури XVII ст. є Памво Беринда – талановитий учений – лексикограф, поет, перекладач, друкар, гравер і педагог. Один із найвидатніших постатей культурно-освітнього руху Галичини та України першої половини XVII століття.

Беринда Памво (світське ім'я – Павло) народився між 1555 та 1560 року.

Надто мало даних є про його дитинство і перші роки життя. За однією з версій, його родина походила з Молдовії. За іншою версією, він походив із Прикарпаття, про що свідчать місцеві діалектизми, зафіксовані в його фундаментальній лексикографічній праці «Лексикон...». Невідомо, де саме Беринда здобув освіту, ставши висококультурною людиною, блискучим знавцем церковнослов'янської мови. Крім того, він вільно володів грецькою, польською мовами та латиною.

Активний діяч Львівського братства, працював у братській друкарні і школі (1613–1619). Ще відомо, що він був пострижений у ченці (1613) під ім'ям Памво, саме з ним Беринда ввійшов в історію.

Розпочав свою діяльність як друкар і гравер у Стратинській друкарні та Крилоській друкарні, заснованих єпископом Галицько-Львівським Г.Балабаном, де за його участі було видано «Службник» (1604), «Требник», «Євангеліє учительне» (обидві – 1606).

У 1616 році П. Беринда написав збірку віршів «На Рождество Господа Бога и Спаса нашего Ісуса Христа», присвячену православному єпископу Є. Тисаровському і видану у Львівській братській друкарні. В ній уперше з'явилися елементи живої розмовної мови. Твір становить творчу обробку матеріалу, що входив до складу старовинної європейської різдвяної містерії.

Цього ж року П. Беринду як знаного за межами Львова книгодрукаря запросив до Києва архімандрит Києво-Печерської лаври Є. Плетенецький.

Саме в цей час П.Беринда потрапив у вир культурницьких змін. Після того, як у січні 1619 р. побачив світ «Анфологійон», Памво повернувся до Львова, щоб восени разом з братом Стефаном і сином Лукашем знову поїхати до Києва – вже на постійну роботу в лаврській друкарні. Син розпочав навчання у Київській братській школі, а брат працював у

лаврській друкарні. Її очолив сам П. Беринда, який також став відомим як перекладач та викладач Київської братської школи.

Окрім «Афологіону», друкар видав такі знакові книги, як «Номоканон».

У Києві П. Беринда брав участь у редагуванні «Часослова», виданого Києво-Печерською друкарнею, виправляв і звіряв із грецькими виданнями тексти вперше виданих церковнослов'янською мовою «Бесід Іоанна Златоустого на 14 послань св.. апостола Павла» (1623) та «Бесід Іоанна Златоустого на діяння св.. апостолів» (1624).

Вагомим був внесок П. Беринди в мистецтво гравірування. Його 7 гравюр із текстами, підписаними монограмою «ПБ», видані окремо в 1626-1629 рр.

У 1620 р. П. Беринда був удостоєний звання протосингела (помічника зі стратегічних питань), наданого йому особисто патріархом Єрусалимським Феофаном. Це було свідчення особливої ролі П. Беринди в колі київських православних інтелектуалів. Пізніше він став архітипографом Києво-Печерської друкарні.

Культурно-філологічною подією епохи, в якій жив П. Беринда, є його знакова праця – «Лексикон

славенороський і імен толкованіє» (1627), яку він писав протягом тридцяти років свого життя.

Поява цього словника була викликана потребами культурного життя того часу.

На 475 сторінках «Лексикону» перекладено або витлумачено українською мовою 6982

слова. Книжка складається з двох частин. У першій подано переклад і пояснення старослов'янських слів.

В основу створення словника було покладено поділ слів на такі групи:

- специфічні церковнослов'янські – власного походження та запозичені;

-спільнослов'янські, які поширилися в нашій мові від XVI-XVII століття;

- власне, українські слова.

У цій частині тлумачення мають енциклопедичний характер. Кожне слово автор аналізує за допомогою етимологічних відомостей.

Також Беринда вказує й на образне вживання того чи

іншого слова, вперше використовує значення «переносні», «метафоричні».

Автор спробував вивести староукраїнську мову на міжнародний культурний рівень, утвердити її рівноправність серед європейських мов. Це був «ідейно-філологічний маніфест української(руської) своєрідності, само ідентифікації, програма культурологічної праці».

Незаперечним є вплив «Лексикону...» на розвиток лексикографії в Румунії, Польщі.

У другій частині словника зібрані елементи неслов'янського походження, зокрема латинських та грецьких. Біля кожного слова – ремарки, що вказують на запозичення й українські відповідники з великою кількістю синонімів. Ця робота стала однією з найбільших зібрань української лексики кінця XVI початку XVII ст.

Головною метою словника було відновлення церковнослов'янської традиції літературною мовою, щоб у такий спосіб протистояти польському наступу й католицизму. Праця відіграла величезну роль не тільки в становленні української лексикографії, а ще й білоруської, румунської та російської.

Через кілька років після підкорення найвищої вершини у своєму житті, Памво Беринди не стало. Він помер 26 липня 1632 року в Києві, проживши біля семи десятків років. Похований в Києво-Печерській Лаврі.

На його могилі в Києво-Печерській лаврі була епітафія: «Памво Беринда, коректор, типограф, печерський директор, протосингел св. отця патріарха Єрусалимського, чоловік учений. Залишив «Лексикон словенороскій». По трудах законних, проведених у друкарстві, тут відпочив».

У 2008 р. в с-ті Єзуполі Тисменицького р-ну поруч із музичною школою було встановлено пам'ятник Памву Беринді. Споруджений з ініціативи красзнавця І. Драбчука на кошти уродженця селища, мецената В. Войцюка.

Автор пам'ятника – відомий івано-франківський скульптор В. Довбенюк.

Про П. Беринду

821.161.2

84.4Укр

A76

Аполлонова лютня [Текст] : поети XVII-XVIII ст. / упоряд. В. Маслюк, В. Шевчук, В. Яременко. - К. : Молодь, 1982. – С. 48

Имеются экземпляры: КХ (1)

63.3(4УКР)я2

Д58

Довідник з історії України. А - Я [Текст]. - 2-ге вид.,допрац.і доп. - К. : Генеза, 2001. - С. 60

Имеются экземпляры: ЧЗ (1)

74.03(4УКР)я73

З-17

Зайченко, І. В. Історія педагогіки [Текст] : Навч.посібник: У 2-х кн. Кн.2. Школа, освіта і педагогічна думка в Україні / І. В. Зайченко. - К. : Слово, 2010. – С.85

Имеются экземпляры: КХ (1)

63.3(4УКР)

I-90

Історія України в особах. Литовсько-польська доба [Текст] / уклад. О. Дзюба. - К. : Україна, 1997. - С.152-156

Имеются экземпляры: Ф14 (1), КХ (1)

94(477)(075.8)

I-90

Історія української культури [Текст] : підручник для вузів / за ред. В. А. Качкана. - 3-є вид.,випр. - К. : ВСВ "Медицина", 2016. - С. 129

Имеются экземпляры: КХ (1)

63.3(4УКР)

И90

Історія української культури [Текст] : у 5-ти т. - К. :
Наук.думка, 2001 -

Т.2 : Українська культура Х111-першої пол. ХУ111
століть. – С.763-764

Имеются экземпляры: ОИ (1)

63.2(4УКР)

К66

Корені та парості [Текст] : Український генеалогікон /
упоряд. В. Шевчук. - К. : ЛИБІДЬ, 2008. – С.186-191

Имеются экземпляры: КХ (2)

74.03(4УКР)я73

М81

Мосіяшенко, В. А. Історія педагогіки України в особах
: навч.посібник для вузів / В. А. Мосіяшенко, О. І. Курок, Л. В.
Задорожна. - Суми : Університетська книга, 2005. – С.37

Имеются экземпляры: КХ (1), ф2 (1), ф14 (1)

74.03(4УКР)я73

У45

Українська педагогіка в персоналіях : навч.посібник
для вузів: У 2-х кн. Кн.1. Х - ХІХ століття / За
ред.О.В.Сухомлинської. - К. : ЛИБІДЬ, 2005. - С. 75-78

Имеются экземпляры : КХ (1)

Хрестоматія давньої української літератури
[Текст] : (доба феодалізму) / упор. О. І. Білецький. - К. :
Рад.шк., 1952. – С.200

Имеются экземпляры: ЧЗ (1)

63.3(4УКР)я2

Е68

Енциклопедія історії України [Текст] : в 5 т. Т.1. А-В. -
К. : НАУК.ДУМКА, 2003. – С.237

Имеются экземпляры: ЧЗ (1)

92(4УКР)

Е68

Енциклопедія українознавства [Текст] : словникова частина. Т.1 / Гол.ред.В.Кубійович. - Перевид.в Україні. - Львів : Молоде життя, 1993. – С119.

Имеются экземпляры: ЧЗ (1)

В періодичних виданнях

Мислитель, письменник, лексикограф [Текст] : До 325-річчя від дня смерті Памва Беринди (не раніше 50-70-х рр. XVI ст. - 1632) // Календар знаменних і пам'ятних дат. - 2007. - N 3. - С. 30-35.

Кл.слова: Памва Беринда

Имеются экземпляры: БО (1)

Нагірняк, О. Друкар, лексикограф, письменник [Текст] / О. Нагірняк // Пам'ять століть. - 2007. - N 1. - С. 190.

Кл.слова: Беринда П.,

Имеются экземпляры: ОП (1)

Світоч православного ренесансу [Текст] : до 470-річчя від дня народження П.Беринди (між 1550 та 1570-1632) // Дати і події: календар знаменних дат. - 2020. - N 1-2. - С. 8-10.

Кл.слова: Беринда П.,

Имеются экземпляры: БО (1)

